

Uitstel der Synode.

Mede een gevolg van den oorlogstoestand, waarin Europa verkeert, is dat de Synodale samenkomsten der Kerken in ons vaderland in het ongereede zijn geraakt. De Hervormde Synode, die haar zittingen reeds had aangevangen, ging huis toe toen de wereldkrijg ontbrand was, en verdaagde hare zittingen tot de Septembermaand. En de Synode onzer Kerken, die in de derde week van Augustus had moeten saamkomen, werd door de roepende Kerk tot nader orde uitgesteld.

De Kerkeraad te 's-Gravenhage is over dat laatste besluit wel ietwat lastig gevallen in een deel onzer kerkelijke pers. Vooral de kerkrechtelijke bevoegdheid van een roepende Kerk, om zulk een gewichtig besluit te nemen, werd van meer dan een zijde betwist.

Men oordeelde, dat het beter ware geweest, wanneer de Synode toch op den vastgestelden datum ware saamgekomen en dan terstond zelf tot verdragging ware overgegaan, wanneer zij dit noodig oordeelde. De macht die de roepende Kerk zich toekende, om op eigen gezag de Synode uit te stellen, scheen velen ongeoorloofd en ook als precedent voor de toekomst niet ongevaarlijk. Al wilde men toegeven, dat onder deze omstandigheden het saamkomen der Synode niet gewenscht was, de Synode zelf had alleen de macht, zoo meende men, hierover een beslissing te nemen. Ging eenmaal een roepende Kerk zich een oordeel hierover aanmatigen, dan zou in de toekomst ook onder geheel andere omstandigheden een roepende Kerk de saamkomst onzer Kerken in Synodale vergadering kunnen beletten. En daarmede zou aan de roepende Kerk een macht worden toegekend, die zeker niet onbedenklijk zou wezen en die zelfs tot schromelijk misbruik aanleiding zou kunnen geven.

Den ernst dezer bezwaren onderschatten we niet, en we denken er dan ook niet aan, dit vraagstuk alleen als een juridische spitsvondigheid te beschouwen. Alles wat tot hierarchie zou kunnen leiden, moet als een der ernstigste gevaren voor ons kerkelijk leven worden bestreden. Maar aan de andere zijde overdrijve men deze kerkrechtelijke quaestie ook weer niet. Vooreerst vergete men niet, dat er zoo gansch exceptionele omstandigheden kunnen voorkomen, dat nood wet breekt. Wanneer Nederland terstond in den oorlog betrokken ware geworden en de vijand ons land ware binnengetrokken, zoodat elke communicatie met Den Haag verbroken was, zou de roepende Kerk toch kwalijk anders hebben kunnen doen, dan de oproeping, die van haar was uitgegaan, weder terug te nemen. Een Synode, die zelfs maar één zitting hield, zou onder die omstandigheden een onmogelijkheid zijn geweest. En in de tweede plaats — Dr. de Moor heeft hierop terecht gewezen in de *'s-Gravenhagische Kerkode* — luidde de opdracht der Generale Synode van Zwolle wel, dat de roepende Kerk de Synode in dit jaar moest saamroepen, maar was niet voorgescreven in welke maand dit geschied moest. Nu brengt de gewoonte wel mede, dat de Synode vergaderd in de zomermaanden, omdat deze tijd met het oog op de vacantie van de predikanten en hoogleraren de meest geschikte is, maar een wet is deze gewoonte niet, en de roepende Kerk is volkomen bevoegd van deze gewoonte af te wijken, wanneer hiervoor geldige redenen zijn. Wanneer de roepende Kerk dus nog vóór het einde van dit jaar de Synode saamroept, is ook formeel aan de eischen van het Kerkrecht voldaan. En gelijk Dr. de Moor meende, bestaat hiertoe het stellige voornemen bij den Kerkeraad van 's-Gravenhage. In de laatste maanden van dit jaar zal de Synode bijeen worden geroepen om enkele urgente zaken, die geen uitstel duldten, af te doen, en de Synode zal dan zelf kunnen beslissen, of ze ook de verdere onderwerpen op haar synodaal agendum voorkomende, zal afhandelen dan wel haar zittingen tot rustiger tijd verdragen. Naar het ons voorkomt zal, wanneer aan dit plan gevolg wordt gegeven, elk bezwaar vervallen en komt aan den Kerkeraad van 's-Gravenhage alleen lof toe voor de wijze, waarop hij in deze moeilijke omstandigheden is opgetreden.

En wat de zaak zelf betreft, kan er wel geen verschil van meening over bestaan, dat het niet wijs zou geweest zijn, wanneer de Synode thans saamgekomen ware. Niet alleen, dat verschillende afgevaardigden te kennen hadden gegeven, dat zij thans verhinderd waren ter Synode te komen, maar ook de noodrucht en kalme zou onbroken hebben, om behoorlijk te beraadslagen over de ernstige vraagstukken, die ter Synodale tafel waren gebracht. Dat onze nationale Synodes in de 16e eeuw soms te midden van oorlogsgevaar bijeen kwamen, was een daad van heroïsme en geloofsmoed in onze vaders, waarvoor we diepen eerbied hebben. Maar wie daarop als voorbeeld wijst, vergeet, dat de omstandigheden toen geheel anders waren. De Synodes te Emden en te Dordrecht gehouden, dienden om het Kerkverband te institueren, om de grondregelen voor ons kerkelijk samenleven te geven, om orde te brengen in een veelzins chaotischen toestand. Het saamkomen der Kerken in Synode was daarom een absolute noodzakelijkheid; zonder deze Synodes zou van een ordening van het kerkelijk leven geen sprake zijn geweest. En dan is het zeker een bewijs van geloofsmoed en heroïsme, wanneer men alle gevaren trotseert, om in de eerste plaats de belangen van Christus' Kerk te dienen. Maar van dit alles is thans geen sprake. Onze kerken leven in geordend verband; de vraagstukken, die thans aan de orde waren gesteld, hoe belangrijk ook op zich zelf, zijn niet urgent; en met uitzondering van de Zending, die door langer uit-

stel wellicht in eenige moeite zou kunnen komen, is er niet één quaestie, die niet even goed een volgend jaar zou kunnen behandeld worden. Onder deze omstandigheden schijnt het ons daarom wijs en voorzichtig, de Synode te verdragen, totdat een rustiger tijdstip ook voor ons land is aangebroken. Dat onze vaders onder gelijke omstandigheden er evenzo over gedacht hebben, blijkt wel uit het feit, dat de Generale Synode, die in 1584, drie jaar na de Middelburgsche Synode van 1581, had moeten plaats vinden, eerst twee jaar later, in 1586, te 's-Gravenhage werd gehouden. Dit uitstel zal zeker niet bevreemden, wanneer men bedenkt, hoe droef in 1584 de toestand in Nederland was, toen het grootste deel van Brabant en Vlaanderen verloren ging, Parma zegerend tegen ons land oprukte en Prins Willem verraderlijk werd vermoord. En al zijn, Gode zij dank, de onweerswolken die ons land bedreigen, thans niet zoo donker, toch toont dit exemplar wel, hoe ook onze vaders hebben geoordeeld, dat uitstel eener Synode niet altoos ongeoorloofd was. Trouwens, de regel, dat een Synode om de drie jaar vergaderen moet, is geen Goddelijk voorschrift, maar alleen een kerkelijke bepaling.

DR. H. H. K.

Voor Kootwilsjsholen.

In hartelijken dank ontvangen van N. N. te Heteren (5); van den heer L. van Heel, te Nijkerk, door Dr. Hoeneveld aldaar, p. 250. Dr. J. H. HOUTZAGERS, voorzitter.

Leerstafel.

1. A. C. DUKER Theol. Doct. GIBERTUS VOETIUS. Derde Deel (Hoogleeraarschap, 1634—1676). Derde Stuk. Boekhandel en Drukkerij voorheen E. I. Brill, Leiden 1914.

De Juli-maand bracht dit 3e stuk, dat van het 3e deel het 4e, en van heel het werk het slothoofdstuk is.

De titel van dit slothoofdstuk is: VELTHUIJSEN, DE FRANSCHEN EN DE PRINS. ZIEKTE EN DOOD. LAMBERT VELTHUIJSEN, de Utrechtse Theoloog, die later medicus en ook Schepen van Utrecht was geworden, had in 1669 een TRACTAAT VAN DE AFGEKURDE EN SUPERSTITIE uitgegeven, waarin hij, op het stuk van de roomsche religie en eredienst, meningen verkondigde welke afweken van die van VOETIUS. Hoe de Kerkeraad toen dit niet onbeantwoord liet, wordt hier door Dr. DUKER verhaald, waarbij hij opmerkt, dat VOETIUS op zijn hoogen leeftijd in deze zaak, «geenogen mocht nemen met mede te vechten», instel van gelijk vroeger «den aanval te leiden».

Dan komt de schrijver tot zijn tweede onderwerp, het jaar 1672, het rampsoedelijke jaar, dat allen en alles binnen de Vereenigde Gewesten «redeloos, radeloos en reddeloos maakte». Hij vertelt daar van Prins Willem III en van Koning Lodewijk XIV en wat UTRECHT van de Franschen te lijden had. Ook hoe de Domkerk tot de oeffening der Roomsche religie werd gebruikt. Maar ook hoe UTRECHT den 13en November 1673 van de Franschen werd bevrijd en dat Zondag daarna door VOETIUS in de Domkerk een predikatie over Psalm 126:1 en 2 werd gehouden.

Deze predikatie zou tevens de laatste zijn, welke hij tot het einde toe mocht uitspreken. «Acht dagen daarna in de Catharinakerk zijne beest vervullende, viel Voetius, door felle koude bevallen, binnen den prekestel in zwijm.» Zoo komt Dr. DUKER tot zijn laatste onderwerp: «Ziekte en dood.»

«Sindsdien was het met Voetius' prediken voor goed gedaan. Toch bleef hij zijn colleges geven en zelfs was hij, — toen reeds 86 jaar — gedurende den cursus 1675—1676 rector.

In October van '76 wordt hij ziek en wel zoo, dat na enkele weken zijn ziekbed zijn sterfbed wordt.

Dat geschiedde op den 1en November «den dag zijner ruste», toen hij «zeer stilteken in den Heere ontsiep».

Met citaten, ontnomen aan de bekende lijkrede over 2 Samuel 3:38, uitgesproken door Dr. GENTMAN, eindigt dit hoofdstuk.

Van harte wenschen ook wij Dr. DUKER geluk met de voltooiing van dit zijn werk, waarin hij de resultaten zijner veeljarige onderzoekingen omtrent VOETIUS heeft vastgelegd.

Als vrucht van nauwkeurige bronnenstudie, is deze magistrale monographie, met haar rijk historisch apparaat, als documentatie neergelegd in de «aanleekeningen» en «bijlagen», met haar steeds objectieve en daarom altijd onpartijdige uiteenzetting van het gebeurde, en met haar even soberen als helderen schrijfstijl, — een monument van geschiedschrijving.

Door zijn vakgenooten, de historici, zal DUKER'S VOETIUS, als wetenschappelijke prestatie, zeker ten zeerste worden gewaardeerd. Als biograaf van «den Doctor ecclesiae», heeft hij aanspraak op den dank van alle Gereformeerden.

Dr. DUKER toch gaf, wat tot dusverre ontrakt, het boek over GIBERTUS VOETIUS.

2. GEDENKBOEK, uitgegeven ter herinnering aan het 25-jarig bestaan van den NEDERLANDSCHEN BOND VAN JONGELINGSVEREENIGINGEN OF GEREFORMEERDEN GRONDSLAG, 1838—1913. Uitgave van de Vereniging: «de Gereformeerde Jongelingsbond» 1914.

Op den 30 April, 1 en 2 Mei van het vorige jaar, heeft de NEDERL. BOND VAN JONGELINGSVEREENIGINGEN OF GEREFORMEERDEN GRONDSLAG te 's-Gravenhage, in de Diergaarde feestelijk herdacht zijn 25-jarig bestaan en ter gelegenheid dezer herdenking uitgegeven dit zijn GEDENKBOEK.

In de vacatie is het verschenen, vandaar dat het eerst nu kan aangekondigd.

Reeds naar het uiterlijke maakt dit kloekke, keurig gedrukte boek van ruim 400 bladzijden, in prachtband, een voortaan indruk, maar ook wat zijn inhoud betreft, mag het er wezen. Voorop het welgelykend portret van den leider, den verdienstelijken voorzitter van den Bond, Dr. J. E. VONKENBERG.

Dan volgt, na een Voorrede, het te van de 4 hoofdstukken, waarin het verdeeld is, en wel dat, waarin behandeld wordt over: BELANGRIJKE DATUMS UIT DE GESCHIEDENIS VAN DEN BOND. Aan dit hoofdstuk zijn toegevoegd een 6tal bijlagen, die ten doel hebben sommige zaken nader toe te lichten. (p. 3—244.)

In het 2e hoofdstuk wordt de geschiedenis der 10 afdelingen, waardoor de organisatie in de verschillende provincies haar arbeid ver-

richt, voor elke provincie nader beschreven. (p. 245—290).

Het 3e hoofdstuk heeft tot titel: Bijdragen van belangstellenden in den arbeid van den Bond, en loopt van p. 291—331.

Het 4e en laatste hoofdstuk geeft een breedvoerig verslag van de FEESTVERGADERING van vorigen jaren te 's-Gravenhage gehouden, in welk hoofdstuk o.m. is opgenomen, de rede van Dr. A. KUYPER: DER JONGELINGEN SIERAAD IS HUN RAADT.

Een uitvoerig «Register op de namen en de voornaamste zaken», aan het werk toegevoegd, vergemakkelijkt het naslaan.

In de Voorrede wordt dank gebracht aan hen, die door het inzenden van hun foto tot de verlichting van het Gedenkboek hebben bijgedragen; aan den drukker, den heer KOK, en aan den heer WIJNKER van Zwolle voor «al het werk, dat hij gedaan heeft om de copy perklaar te maken».

Het Bondsbestuur heeft met de uitgave van dit zijn GEDENKBOEK een zeer nuttig werk verricht.

Voor de leden, vooral de jongere leden der aangesloten Vereenigingen, zal het de kennis van het ontstaan, de bedoeling en de ontwikkeling van den Bond uitzienend kunnen verhelderen en verrijken. Maar ook zal het dit kunnen doen voor alle belangstellenden in dezen Bond, die in ons Gereformeerde leven een bijtoerneming betekenende plaats heeft gekregen.

Laat mij dit verduidelijken met enkele citaten. De oprichting van den Bond dateert van 1838.

Te Amsterdam was toen door den gymnaasist J. E. VONKENBERG en enkele zijner vrienden, waaronder ook H. I. FRIJSE, opgericht een nieuwe Gereformeerde Jongelingsvereniging.

«Deze Vereniging verschildte niet alleen in grondslag, maar ook in doel van de Chr. Vereenigingen. Men begreep dat het niet voldoende was den Geref. grondslag aan te nemen, maar dat het Geref. beginsel ook aan den arbeid der Jongelingsverenigingen een eigen terrain aanwees».

«Daarnaast werd het hun duidelijk, dat om op dat breedere terrein met vrucht werkzaam te zijn, organisatie een eerste vereischte was, en wel een organisatie, waarbij men de plaatselijke Vereenigingen in wezen liet, en ze niet oploste in een Nationaal Verbond, zooda hij het Nederlandsche Jongelingsverbond het geval was. Geen organisatie dus van jongelingen, die ingedeeld worden in plaatselijke afdelingen van het Nationaal Verbond, maar een Bond van Vereenigingen, waarbij de Souvereiniteit der Vereenigingen gehandhaafd werd».

Een echt gereformeerde gedachte.

De lezing nu der geschiedenis van den Bond in het Gedenkboek toont, dat het Bondsbestuur terecht mocht schrijven: «De uitkomst heeft geleerd, dat de organisatie van de Jongelingsverenigingen op Geref. grondslag met het oog daarop (het doel) niet alleen mogelijk is, geleken, maar onder den zegen des Heeren rijke vruchten voor het Vereenigingsleven onzer jongelingen heeft afgeworpen».

Dit GEDENKBOEK, even keurig van vorm als rijk van inhoud, heeft een meer dan ephemerische betekenis.

Het is geen boek van «n dag, maar n dagboek». Het is niet bestemd om maar eens vluchtig doorgekeken en dan weggezet te worden. Het vraagt om en verdient opmerkzame lezing en herlezing.

Het geeft alles over onze Jongelingsverenigingen; alles over doel en streven van den Bond. Het is de levensbeschrijving van den vijfentwintigjarige, staande in al de volheid zijner mannelijke kracht.

Het boek moet dan ook allereerst door «onze jongens», maar ook door allen, die de verdieping van het gereformeerde leven in Gezin en Maatschappij, in Staat en Kerk wenschen, worden gebruikt.

De Bond heeft over waardeering onder ons zeker niet te klagen.

Toch kon het nog meer. Onbekend maakt onbemind.

Dit Gedenkboek nu kan de liefde voor den Bond sterken, maar ook wekken.

Wie er nog geen kennis mee heeft gemaakt, wende zich daarom tot het Bondsbestuur te ZWINDRECHT, waar nog enkele exemplaren verkrijgbaar zijn.

G.

Uit de Pers.

In de *Zeeuwse Kerkode* schrijft Dr. Kerkhof het volgende over het vragen van de voorbede der gemeente:

Het komt menigwerf voor in ons gemeentelijk leven, dat door een broeder of zuster in de geestelijke dienst van de voorbede gevraagd wordt. Mondeling of schriftelijk wordt dat verzoek gericht tot den Dienaar des Woords, die in den dienst der gebeden de mond der gemeente tot God de Heere is. Dienaar des Woords is dan, tenminste zoo hij in eigen gemeente het Woord bedient, de nood en toestand wel bekend van het gemeentelijk dat de voorbede verzocht. Maar in zeer vele gevallen weet de gemeente, die met haren Dienaar meebid, niet voor welken persoon zij op dat oogenblik Gods gunst inroep. Is dat gewenscht? Wordt niet vaak de gebedsaandacht afgeleid door de gedachte: «Wie zou er krank zijn? Wie moet er gepeperd worden? Welke moeder werd met een welgeboren zoon verlijd?» en dergelijke storende gedachten meer. Pas na eenige oogenblikken, wanneer andere zaken den Heere voorgedragen, komt het weer tot geregelde meebidden.

En zoner laat die onwetendheid de gemeentelieden onbevredigd, dat niet zelden na afloop van de godsdiensttoefening buiten het kerkgebouw de eerste vraag, die men elkaard doet, weer is: Hé, voor wie zou de dominee gebeden hebben? En in wat grootere gemeenten, waar men elkaar niet elke week ontmoet, is er dan soms voor vele kerkgangers op hun pad huiswaarts geen antwoord te vinden op die vraag. En thuisgekomen wordt onder het koffiedrinken de vraag nog eens opgeworpen in tegenwoordigheid van de thuisgebleven huisgenooten, of zij er mee bekend zijn, wiens bijzondere nood aan den troon der genade werd opgedragen, maar geen antwoord blijkt het ook daar een vraag. Het komt voor, dat pas halverwege de week de nieuwsgierigheid, of laat ik liever schrijven: de belangstelling bevredigd wordt doordien de vrager er achterkomt, welk gemeentelijk de voorbede had verlangd.

Nu is de vraag: Is dat een gewenschte toestand? Ons dunkt van neen. Zoo één lid lijdt, lijden alle leden mede. Maar dan dient ook heel het lichaam er van bewust te zijn, welk lid des lichaams lijden is. En daarom lijkt ons de praktijk der onwetendheid niet tot achtiging van de gemeente. Waarom mag de voorganger wel weten, voor wien gebeden wordt, en mischien ook wel de kerkeraadsleden, maar niet de overige leden der gemeente?

Wanneer wij in deze dagen de nooden van land en volk, van Voetius en Overheid den Heere opdragen, dan weten wij allen waarom het gaat, en dat geeft meer vastigheid en kracht aan de voorbede.

In sommige kerken is dan ook een goede gewoonte ingesteld, namelijk dat de Dienaar des Woords alvorens in het gebed te gaan, aan de gemeente met name mededeelt, welke broeder of zuster de voorbede of dankzegging verzoekt en er

bijvoegt in zoo kort en kiesch mogelijken vorm, om wat oorzaak die verlangd wordt.

Bewaren, die tegen deze praktijk wel eens geopperd worden, zijn heusch niet van overwegenden aard. Het berwaar, dat achterhoofden menigen weerdouwen zou om de voorbede te vragen, wij men dan zijn naam van den kansel liet of hoorde afkondigen, valt al spoedig weg, wanneer het in een gemeente vast gebruik is geworden. Het kan zijn, dat bij het invoren van een dergelijke praktijk in den aanvang een bedroefde zuster er wat tegen opiet de voorbede te verzoeken, maar wanneer de behoefte des harten er waarlijk is om in de gebeden der geloovigen ook kracht en steun te vinden, dan wordt ook die aanvankelijke schuchterheid dra overwonnen, vooral wanneer een broederlijk woord van predikant of ouderling tot het oefenen van betamelijke vrijmoedigheid aanspoort.

En een ander berwaar, dat wel eens wordt geopperd, mag in het geheel niet gelden. Dat berwaar zou zijn, dat sommige gemeentelieden minder hartelijk meebidden zouden in enkele gevallen, als zij van te voren wisten, door wie de voorbede verlangd werd.

«Mindere hartelijkheid» pat zeer zeker niet in den kring dergenen, die als discipelen en discipulinnen van Christus elkaard moeten liefhebben gelijkijerwijs Christus hen liefgehad heeft. En vooral is voor ons een open vraag, hoe men meer van harte bidden kan voor een onbekende X of N.N.?

Veeler dunkt om het gebed aan innigheid en kracht te winnen, wanneer niet voor een onbekenden maar voor een bekende broeder of zuster de Heere wordt aangeroepen. Vele voorbeelden, welke de Heilige Schrift ons geeft, komen daarop neer, dat de bidders met name wisten, voor wien zij God om hulp en uitkomst smeekten: Abraham voor Abimelech's genezing (Gen. 20:17) Isaak voor Rebekka's vruchtbaarheid (Gen. 25:21), Job voor zijne vrienden die hem valscheijdelij beschuldigd hadden (Job 42:10), de gemeente te Jeruzalem voor de bevrijding van Petrus uit den kerker (Hand. 12) enz. Ook de discipelen in den hof van Gethsemane ontvingen het verzoek van Jezus persoonlijk: «Blijft hier en waakt met mij» en moesten toen zij in slaap gevallen waren het verwijt hooren: «Kunt gij dan niet één uur met mij waken? waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak».

Voor al dat laatste voorbeeld is ook op te merken, hoezeer ieder broeder en zuster in de gemeente in tijden van smart en nood de voorbede nodig heeft, en er uit des harten drang persoonlijk om vraagt. Zelfs onze Heiland geveld naar zijne echemischelijke natuur daarna behoefte in de vrie toep. Hij den bitteren lijdensbeker moest aan de lippen zetten. Maar we weten ook: die voortvurende ondersteuning is Hem als borgtachtelijk Lijder onthouden; zij moest vertrouwde jongeren baden zelfs niet met en voor Hem. Geheel alleen heeft Hij de zware worstelingen onder den vloek van Gods toorn tegen onze zonden doorgemaakt. Wij, zwakke sondaren, gevoelen nog zooveel meer dan Jezus behoefte aan steun in ons lijden, behoefte aan mede-bidden van allen, die met ons denzelfden Vader in de hemelen hebben leeren aanroepen. Men vraagt die voorbede dan aan zijn meest intiemste kring, die met ons van nabij bekend is, dus niet in een vreemde gemeente, maar juist in eigen gemeente, waar men thuis hoort en bekend is. Een krankte zuster te A. laat niet de voorbede verzoeken in G., maar in den kring van haar eigen huisgenooten des geloofs. Waarom zouden die dan niet mogen, waarom niet moeten weten, wie der leden in lijden is? Ook de gemeente heeft er recht op. Het steun bieden bij het gebed geschiedt immers aan een bekende, aan iemand uit eigen kring, en dat verrijnt het gebed en bevordert de onderlinge liefde. Als men weet voor wien men gebeden heeft, leeft ieder lidder ook meer mede met dat lijdende gemeentelijk.

Zoo hoort het in Christus' kerk.

Er moet een medeliden zijn, omdat er een meeleven is en omgekeerd: er komt meer een meeleven, wanneer er een meebidden was. Maar dat gaat niet, wanneer gebeden wordt voor een onbekende persoonlijkheid, een ongekend lid des lichaams.

De voorbede zal, wanneer men weet wien het geldt, ook de broederlijke samenleving doen wassen. Onzes inziens wegen de kleine bezwaren die tegen het noemen met name kunnen ingebracht worden (en die eigenlijk meer vleeschelijk dan geestelijk van aard zijn) niet op tegen het uitsmeeden voordeel, dat de onderlinge broederlijke liefde in de gemeente er door winnen zal.

Nog een laatste opmerking worde hier aan toegevoegd. Er zijn soms menschen, die in bijzondere gevallen de voorbede of dankzegging vragen der gemeente, maar die zelf verzuimen in hun nood te bidden of bij hun ontvangen zegen te danken. Zulke menschen meenen, dat zij zelf niet bidden of danken kunnen, maar dat anderen dat wel voor hen kunnen doen; of ook wel, zulke menschen schrijven aan het bidden der gemeente een soort bijgeloofige kracht toe. De voorbede der gemeente moet dan als toevermiddel dienst doen om een krankte, die zelf gebedeloos neerligt, te genezen.

Die vraag om voorbede is dan niet van de rechte soort. De voorbede der gemeente maakt eigen gebed niet overbodig, maar veronderstelt eigen bidden en dient om dat eigen gebed van de in nood verkeerende te steunen. Ook daarom te meer is het gewenscht en noodig, dat de gemeente wete, wijs gestemd word in de gebeden. Niet plaatsbepalend, maar steunverleend is het gebed van het saamvergaderde geloof Gods. De drijfveer tot het inwilligen van die vraag om voorbede moet zijn: de liefde tot den naaste in haar hoogsten graad, d. i. de broederlijke liefde; d. i. die liefde welke gespeend aan alle zelfzucht en gepaard met zelfverloochening, voor iederen broeder of zuster afsmeecken wil al wat kan strekken tot hun tijdelijk en eeuwig heil.

Het niet-weten voor wie gebeden wordt, doet de broederlijke liefde schade lijden; bekendheid met den naam en de schied den persoon, voor wien men bidt, bevordert de gemeenschap der heiligen. Daarom zou het ons ook verheugen, indien in onze kerken meer en meer de goede gewoonte ingang kreeg, om de gemeente, vóór zij zich voor Gods aangezicht stelt, mee te deelen welke harer leden de voorbede vraagden.

Officiële Berichten.

L. S.

De classis Klundert, vergaderd te Zevenbergen op 10 Sept. 1914, bericht aan de Geref. Kerken, dat zij br. H. N. Basoski, te Moerdijk, praeparaator heeft onderzocht en beroepbaar gesteld heeft voor de Geref. Kerken in Nederland.

Namens de Classis

L. G. GORIS, Praes.

M. M. HOUTUS, Scriba.

W. V. DAM, Ass.

Breda, Sept.

Buitenland.

Duitschland. De Kerk wordt weder gezocht.

Het zag er in Duitschland in de laatste jaren op kerkelijk gebied treurig uit. Koude onverschilligheid of bittere vijandschap maakten zich, van de menschen meester, die nog niet officieel met de Kerk gebroken hadden. De dienaren der Kerk spanden wel hunne krachten in om het afbreken van de Kerk des Heeren te stuiten, maar te vergeefs. Er werd door monisten en socialisten een beweging op touw gezet, om de menschen aan te zetten aan de Kerk een scheidsbrief te geven. De uitslag van dit pogen was wel niet in overeenstemming met den grooten opzet, maar toch, het feit was niet te loochenen, dat een onkerkelijke en aan

Christus vijandige geest zich van velen had meester gemaakt. Donker zag menig een toekomst van land en volk in.

Daar weeklonk plotseling de oproep ten strijde door het rijk en door de wereld, en als met één slag zijn alle toestanden en verhoudingen zoo veranderd, dat hetgeen vóór een maand bestond, nu voortkomt lang tot het verleden te behooren. Het geheele leven werd uit zijn vooien gelicht. De eene oorlogsvaerklaring volgde op de andere; de wereld stond in vuur en vlam. Er werd in Duitschland gevoeld, dat het de vraag werd van te zijn of niet te zijn.

En welke invloed werd hierdoor uitgeoefend op het kerkelijk leven? Plotseling waren de kerken oervold. De eerste dag der mobilmaking, maakte ook tegelijk een kerkvolk mobil. Er werd geen onderscheid gemaakt tusschen «geliefde kanselredenaars» en predikanten die niet in trek zijn; het volk ging naar de Godsdiensttoefeningen. Men kan echter aan de kerkbezoekers bemerken, dat zij niet gewend zijn de samenkomsten der Gemeente te bezoeken. De predikanten gevoelen ook, dat zij anders moeten spreken dan zij gewoon waren, omdat het grootste deel der kerkbezoekers tot de «onmondigen» in Bijbelchen zin behoort gerekend te worden. Ook werd de Avondmaalsdich druk bezocht. In de eerste dagen kwamen daar velen die zich onder de wapenen moesten begeven; zij werden dikwerf door familieleden vergezeld. Velen knielden bij het gebruiken van brood en beker neder. Men wachte den mond na het drinken uit den kelk niet meer krampachtig af, alsof men bestemming vreesde. Zij, die naar het front moesten vertrekken, kwamen nog eerst met hunne kinderen, jongere en oudere, ten doop; liet men te voren gewoonlijk de doopgetuigen de kinderen ten doop brengen, nu kwamen de ouders er zelf mede. Het blijkt, dat de kerk weer een plaats gekregen heeft in het volksleven. Uit verschillende dingen wordt gezien, dat de dienst der zonde en der ijdelheid gefnuikt is. Men hoort ook niet meer den strijdkreet van ongelooovigen en van vijanden der kerk; verschillende organisaties, die beziel werden door den geest die steeds ontkent, hebben hun arbeid opgeschort, terwijl zij in Christelijke kringen zijn voor overvaardigheid openbaar. Ook is het opmerkelijk, dat de breede stroom kerkbezoekers niet alleen in kerken op te merken is die buiten of naast de landkerk staan, maar ook in de landkerk zelve.

Wel kan men van een vernieuwing van het godsdienstig leven nog niet spreken; maar het volk staat als in den voorhof, nog niet in het heilige. En opmerkelijk; in dezen tijd van nood getuigt een Lutherisch blad: «Het Psalmbok deelt weder zijn wonderlijken zegen vol van vertroosting Gods uit en leidt er toe, dat men inkeert tot zich zelve. Gods Woord en Gods handeling met Israël, Zijn volk en eedfel, stroomt als van zelf in de ziel van ons volk». Ook vindt men bij de menschen de erkenning, dat ook deze oorlog een gericht Gods is, niet alleen voor de vijanden, maar ook voor Duitschland.

In hetzelfde blad vinden wij nog het volgende: «De menschen worden over het algemeen niet gedreven door honger naar gemeenschap met God, maar zij verkeeren in het bewustzijn: nu wordt het ernst; de steunsels van het bestaan, de grondpilaars van het gezin worden weggerukt; wij worden niet meer gedragen door onzen stand, niet meer door de verzekeringsmaatschappij, niet meer door de partijorganisatie. De harten zijn vol van vrees en bange zorg. Herinneringen aan 1870, wellicht nog meer aan 1813, komen voor den geest. Daarom gaat men weer naar de Kerk; de handen worden tot gebed gevouwen... Het verlangen naar vrede met God treedt op den achtergrond voor het uitzien naar de vurig begeerde tijdingen van overwinning... Men zoekt de Kerk meer uit angst, dan men ontwaakt is uit den doodelijken slaap der zonde. Maar is niet die angst voor menigen het begin geworden van den weg des levens?»

GEMENGD NIEUWS.

Bijbehoeftespreiding onder soldaten op het oorlogsterrein. Te midden van al de ellende van den oorlog, doet het weladig aan te verzenen, dat de Bijbelgenootschappen, zonder te letten op de nationaliteit, de strijdende soldaten op de slagvelden en de gewonden in de hospitalen, van Bijbels voorzien. Het Amerikaansche Bijbelgenootschap te New-York heeft van Duitsche Bijbelgenootschappen het verzoek gekregen, om Bijbels en gedeelten van den Bijbel in de Duitse, Poolse, Fransche en Russische talen te mogen ontvangen, ten einde die aan de legerscharen te kunnen uitdelen. Het Britsch en Buitlandsch Bijbelgenootschap werkt met het Fransche Bijbelgenootschap te Parijs in dezelfde richting. Het genootschap voor Rusland te Berlijn en het Württembergse Bijbelgenootschap te Stuttgart doen hetzelfde.

Opgravingen. Dr. Edward Young, predikant van de Presbyteriaansche kerk te New-York, deelt mede dat eenne dame van zijn kerk geld gegeven heeft om een spoorweg met smal spoor aan te leggen naar de ruïnen van het oude Antiochie in Placidie, en om aldaar opgravingen te doen, waarvan men verwachten kan dat zij nieuw licht zullen werpen op de Nieuw-Testamentische geschiedenis en in het bijzonder op de reizen van Paulus, terwijl men ook belangrijke bijzonderheden hoopt te verkrijgen omtrent het Romeinsche rijk en de dingen van het Nieuwe Testament.

De heer W. M. Ramsay, een archeoloog met de leiding der opgravingen, belooft, isf van overtuiging, dat als men een aardslag zal verwijderd hebben, men veel pui van het oude Antiochie zal vinden. Voor zoover de oorlog het toelaat, zal men tot de uitgravingen overgaan. De Turkse regering heeft reeds beloofd de benodigde firma daarvoor te laten uitgaan.

WINCKEL.

DE SPEELMAN.

XX.

BRAND.

Er ontstond namelijk groote beweging. Er was afgesproken, dat het feest eindigen zou met zoogenaamde «vrije spelletjes». Wel was het vrij laat geworden rools meer op feestten, en mevrouw Maankroon meende dan ook, dat men die spelletjes nu maar moest uitsstellen, wij op sommige kinderen reeds met rijtijn en bedienden werd gewacht. Doch de jarige dochter, en die moest natuurlijk haar zin hebben, dacht er anders over.

Nu waren trouwens die spelletjes voor vele jongelui het meest aantrekkelijke van heel de pret, al was het lastig, dat de meeste gasten meisjes waren, en vele spelletjes beter voor jongens pasten. Ik zou er den lezers graag meer van vertellen, maar vrees dan wat uitvoering te worden. Want spelen zwaart: «Prins Karel over den Rijn», «Hare vaartje» en dergelijke zijn bij de kinderen van onzen tijd niet meer